

Στιγμιότυπο από ηχογράφιση της «Λιλιπούπολης». Καθίστοι από αριστερά: Ντίνος Λύρας, Νίκος Τσιλίουνης, Σταύρος Μερμηγκής, Δημήτρης Καμπερίδης, Σπασώ Νοσάρη. Ορθοί: Μηνάς Χατζησαββας, Άννα Παναγιωτοπούλου, Θόδωρος Μπιογιατζής, Λάμπρος Τσάγκας

ΓΙΩΡΓΟΣ Ι. ΑΛΛΑΜΑΝΗΣ
Στον καιρό της Λιλιπούπολης. Βιογραφία μιας ραδιοφωνικής εκπομπής
Προλογίζουν Νίκος Κυπουργός, Γιώργος Μητρόπουλος, Σιδερός Πρίντζης. Εκδόσεις Τόπος, 2022, σελ. 352, τιμή 27,70 ευρώ

σεις που προκάλεσαν σε διοικητικό και κυβερνητικό επίπεδο είναι γνωστές, εδώ όμως πρέπει να ειπωθούν ξανά γιατί έχουν διπλό ρόλο: από τη μια πλευρά αποτελούν τη σκηνή στην οποία παίζεται η εκπομπή, από την άλλη συνιστούν ταυτόχρονα το φόντο των πολιτικών και πολιτισμικών εξελίξεων στην πρώτη δεκαετία της Μεταπολίτευσης. Την ελληνική κοινωνία απασχολούν απεργίες, καταλήψεις, κομματικές συγκρούσεις για τον έλεγχο της κρατικής ραδιοηλεκτρονίας, θαυματουργές θεραπείες, η ευρεία διάδοση του ροκ, η ανάδυσση του ΠαΣοΚ, η ρύπανση του περιβάλλοντος, η επερχόμενη ένταξη στην ΕΟΚ, φαινόμενα των οποίων ο απόηχος περνά μέσα από τις περιπέτειες των ηρώων της «Λιλιπούπολης». Και η απήχησή της δεν είναι διόλου αμελητέα. Οι έπανοι και οι επικρίσεις του Τύπου που παραθέτει ο συγγραφέας, πέρα από αναγόρευση της ποιότητας ή «αντιπολίτευση» στις χαζοδικαικές επιλογές, υπενθυμίζουν την πρόσληψη ραδιοφώνου και τηλεόρασης ως δεικτών πολιτισμικής στάθμης: το έχουμε ξεχάσει σήμερα, αλλά κάποτε εκπομπές και σειρές δεν ήταν απλές παραγωγές, ήταν γεγονότα.

Στον κόσμο των ενήλικων

Η παρατήρηση του Γιώργου Αλλαμανή ότι η «Λιλιπούπολη» «απέτυχε ως παιδαγωγικό πρόγραμμα για νήπια αλλά πέτυχε ως κάτι άλλο [...]», μια άσπρη μουσικοθεατρική παράσταση για μεγάλους την οποία ως έναν βαθμό μπορούσαν να παρακολουθήσουν και παιδιά» εντοπίζει ορθά τις δύο φύσεις της. Ωστόσο, το χάσμα μεταξύ μικρών και μεγάλων δεν ήταν τόσο ευρύ όσο πιστευόταν. Τα παιδιά του τέλους της δεκαετίας του '70 βρισκόταναν κατ' ανάγκη πιο κοντά στον κόσμο των ενήλικων. Με κινούμενα σχέδια και ανάλογες τηλεοπτικές εκπομπές να περιορίζονται σε ένα απογευματινό δίωρο το πολύ (συν ένα έξτρα δίωρο στην πρωινή ζώνη του Σαββατοκύριακου), με μετρημένα περιοδικά, ταινίες και θεατρικές παραστάσεις, η ψυχαγωγία τους έβρισκε παράλληλα εκείνης των μεγάλων. Κατάλληλες για παιδιά κρίνονταν οι κομωδιές του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, οίρια βασιζόμενα σε μυθιστορήματα κλασικών πεζογράφων, ενώ η εξοικείωση με την ανάγνωση των εφημερίδων γινόταν από νωρίς μέσω παιδικών σελίδων και κόμικ στριπ. Από την άλλη πλευρά, το «Μίκυ Μάους», μπεστ σέλερ της εποχής στις μικρές ηλικίες, αντί των χαρακτηριστικών προσαρμοσμένων και χρονικά περιορισμένων στα 50s ιστοριών των Αμερικανών *Karl Mearks* και *Nron Rosa* προβάλλε περισσότερο τις αφηγήσεις της σύγχρονης ιταλικής σχολής των *Romano Scarpa* και *Γκουίντο Μαρτίνια* όπου η πολιτική πραγματικότητα διαμόρφωσε συχνά το φόντο της δράσης: η ενεργειακή κρίση αντιμετωπιζόταν διά της εφεύρεσης ενός αυτοκινήτου που κινούνταν με ουράνιο («Ο χιλιόμετρογράφος», «Μίκυ Μάους» 736, 8/8/1980), η ακρίβεια και ο πληθωρισμός οθούσαν τον Σκρουτζ Μακ Ντακ στη δημιουργία ενός διαστημικού σταθμού προς εκμετάλλευση της στροφής της Λιλιπούπολης στα τερζαβατικά («Το διαστημικό αγρόκτημα», «Μίκυ Μάους» 789, 14/8/1981). Ακόμη και η «μεγαλίτικη» πλευρά της Λιλιπούπολης, επομένως, εντασσόταν σε ένα κλίμα που άργηε διδώσει για την εισαγωγή των παιδιών προσχολικής και πρώιμης σχολικής ηλικίας σε προνομιακούς χώρους των ενήλικων.

Το ότι *Στον καιρό της Λιλιπούπολης* είναι όχι μόνο έργο αγάπης αλλά και καρπός πολυχρόνης συστηματικής έρευνας είναι φανερό από την πρώτη ως την τελευταία σελίδα. Η τεκμηρίωση είναι εξαντλητική, οι συνεντεύξεις των συντελεστών καιριες, το εικονογραφικό υλικό άφθονο, τα απρόοπτα και το backstage απολύτως χαρακτηριστικά προσώπων και πραγμάτων. Βιογραφία τολμηρή ως σύλληψη, υποδειγματική ως εκτέλεση, αποδίδει με ακρίβεια όλη την αύρα και την πρωτοτυπία της ίδιας της Λιλιπούπολης.

Επιστροφή στο Πόρτο Λίλι

Η θρυλική ραδιοφωνική «Λιλιπούπολη» αναβιώνει μέσα από μια βιογραφία που αναδεικνύει τόσο το δράμα και τους ανθρώπους που τη δημιούργησαν όσο και τη διασύνδεση με την εποχή της

ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗ

Ως είδος, από την εποχή του *Πουτάρχου* ήδη, η βιογραφία αφορά τους μεγάλους άνδρες (και σπανίως τις γυναίκες) της Ιστορίας εκφράζοντας την αντίληψη που θέλει το άτομο ως κινητήρια δύναμη των κοινωνικών μεταβολών. Πεδίο διαχρονικά δημοφιλές στο αναγνωστικό κοινό, θα διατηρήσει τη συμβατική του μορφή ακόμη και όταν η ιστοριογραφική του αιτιολόγηση θα είναι υποχωρήσει. Μόλις από τη δεκαετία του '70 τα όριά του θα διευρυνθούν περιλαμβάνοντας αρχικά τον κόσμο των ανδρών: το 1975 στο *Μονταγιού ο Εμανουέλ Ρουά Λανφρί* συνθέτει το συλλογικό πορτρέτο ενός οξείτανικού χωριού τον 14ο αιώνα, το 1976 στο *Τυρί και τα σκουλήκια* ο Κάρλο Γκίντζμποργκ αναλαμβάνει τον κόσμο ενός μυλωνά του 16ου αιώνα. Στην πενηνταετία που μεσολάβησε ο ορίζοντας έχει ανοίξει εντυπωσιακά: με το *The Beauty and the Sorrow* ο Πέτερ Ενγκλουτ βιογραφεί ολόκληρο τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο μέσα από τις εμπειρίες 20 προσώπων, ο Νιλ Μακ Γκρέγκορ στο *Memories of a Nation* αφηγείται την πορεία της Γερμανίας μέσω αντικειμένων, εγγράφων, έργων τέχνης, τόπων μνήμης, στο πιο πρόσφατο βιβλίο του ο *Ρόντρικ Μπίτον* ονομάζει την ιστορία της Ελλάδας «βιογραφία ενός σύγχρονου έθνους». Επομένως, γιατί όχι και η βιογραφία μιας εκπομπής, ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτή μπορεί να συνδεθεί με το κοινωνικό και πολιτισμικό background και να λειτουργήσει ως αντικατοπτρισμός της εποχής της;

Οι συντελεστές και η πολιτική

Στον καιρό της Λιλιπούπολης (εκδ. Τόπος) ο Γιώργος Ι. Αλλαμανής συνθέτει το πορτρέτο μιας θρυλικής ραδιοφωνικής σειράς η οποία άφησε ισχυρό αποτύπωμα στη μνήμη όσων σήμερα βρίσκονται κοντά στα 50 (και αναγνωρίζουν ίχνη στις επόμενες γενιές με τη διοικητική αναπαραγωγή των τραγουδιών της). Μεταξύ Δεκεμβρίου 1977 και Μαΐου 1980 ο δήμαρχος Χαρχούδας, ο Δυστροπόμενος, ο Δόκτωρ Δρακατόρ, ο δημοσιογράφος Μπρί-

νης, η Οφη Σόφης, η Πηβινέζα και ο παπαγάλος της, η Χιονάτη και ο Πρίγκιπας της, ο Μπιέ Μπιέ και η Μπομπάλα και ένα πλήθος άλλων χαρακτήρων συγκρότησαν στη συνύληση του Τρίτου Προγράμματος έναν σταθερό πόλο αναφοράς για μικρότερους και μεγαλύτερους. Μείζη του αμερικανικού τηλεοπτικού «Sesame Street», του παραμυθικού και του ονειρικού στοιχείου, της καθημερινότητας και της πολιτικής πραγματικότητας, η «Λιλιπούπολη» υπήρξε έργο μιας πολυληθούς ομάδας νέων συντελεστών (μερικά ονόματα, ενδεικτικά και διόλου εξαντλητικά, περιλαμβάνουν τις / τους Ρεγγίνα Καπετανάκη, Ελένη Βλάχου, Βέρα Φιδετζή, Νίκο Κυπουργό, Δημήτρη Μαραγκόπουλο, Νίκο Χριστοδούλου, Λένα Πλάτωνος, *Μαριανίνα Κριεζή*, Άννα Παναγιωτοπούλου, Βασίλη Μπουγιουκλάκη, Λευτέρη Βογιατζή, Μηνά Χατζησαββας, Σταμάτη Φασουλή, Λάμπρο Τσάγκα, Χρήστο Τσάγκα, Νίκο Τσιλίουνη, Σπύρο Σακκά, Αντώνη Κοντογεωργίου, Κρίστη Στασινοπούλου, Πέπη Οικονομοπούλου, Σαβίνα Γιαννάτου, Μαριέλλα Σφακιανάκη, Νένα Βενετσάνου) που υπό την εποπτεία του *Μάνου Χατζιδάκι* είχε την ευκαιρία να εργαστεί σε συνθήκες καλλιτεχνικής ελευθερίας και δημιουργικού πειραματισμού. Από τη συνταξία αυτή προέκυψαν η «Ρόζα Ροζαλία» με το τριανταφυλλί της γουρουνάκι, ο «Φίστικος» με τα 45 χρυσά κομπάρ, ο «Χορός των μπιζελιών», η «Παπουαλήλη», συχνές παπαγαλικές αταξίες, οι χαρχουδικές μαϊμούδιες στις εκλογές της Λιλιπούπολης, το φακέλομα των πολιτών της, η απόπειρα του Πρίγκιπα να απαλλοτριώσει το σπίτι της Οφης Σόφης και να το μετατρέψει σε ουρανοξύστη 101 ορόφων – τραγούδια, σκετς, πρόσωπα, ιστορίες, η εξέλιξη ενός ολόκληρου φανταστικού κόσμου σε 210 επεισόδια. Ο Γιώργος Αλλαμανής καταγράφει λεπτομερικά τη σταδιακή στελέχωση της εκπομπής και μέσω αυτής τη διαμόρφωση των χαρακτήρων, την αλληλεπίδραση μουσικών και ηθοποιών, την έμπνευση και τις εντάσεις, θέσεις, αντιθέσεις και συνθέσεις μιας δημιουργικής διαδικασίας. Οι λεπτομέρειες της θητείας του Χατζιδάκι, οι καινοτομίες του και οι αντιδρά-